

Beleving van Geluid

Wim Poelman, Marita Bartelet

Datum: 19 maart 2009

Plaats: Faculteit Natuurkunde TU Delft

Iedereen weet dat we vijf, sommige mensen denken zelfs zes, zintuigen hebben waarmee we de wereld waarnemen. Het vakgebied industrieel ontwerpen suggereert echter dat er maar één echt belangrijk is en dat is het gezichtsvermogen. De andere hangen er een beetje bij en komen niet of nauwelijks aan de orde in het ontwerponderwijs. Dit standpunt zal moeten veranderen en wel om diverse redenen. Ten eerste omdat het standpunt onjuist is en ten tweede omdat we daardoor kansen missen.

Het is onjuist omdat we veel producten waarnemen terwijl we ze niet eens zien, maar wel horen, voelen en/of ruiken. Een luchtafzuiging, bijvoorbeeld, kan ingebouwd zijn, maar is wel te horen en als hij niet werkt ruik je het. Van veel producten in de auto wil je niet eens dat je ze ziet. Een goede autoradio is door een blinde te bedienen. Je behoort immers de ogen op de weg te houden.

Behalve dat het standpunt onjuist is, is het ook onverstandig. We missen kansen. De concurrentie op het gebied van visuele vormgeving is moordend. We zijn voortdurend op zoek naar visuele Unique Selling Points (USP's) en weten uit gekkigheid niet meer wat we moeten doen. Nederland is inmiddels wereldberoemd om deze gekkigheden, o.a. via Droog Design, maar Memphis begon er al mee. Het heeft de chique naam "postmodernisme" meegekregen, hetgeen beschouwd kan worden als een pseudoniem voor design-exhibitionisme.

Het zou verstandiger zijn om toegevoegde waarde te zoeken waar die nauwelijks gebruikt wordt, namelijk in het aanspreken van andere zintuigen, met name het gehoor. Uiteraard is dit niets nieuws. Bekend zijn de verhalen van de automobielenindustrie die zorgvuldig het geluid van het dichtslaan van een autodeur "ontwerpt". Ook het ontwerpen van alle beeps en peeps van mobieltjes is inmiddels een erkend vakgebied. Het wemelt echter nog van de kansen. Welke stoelontwerper verdiept zich in het akelige geluid dat een stoelpoot bij schuiven over bepaalde ondergronden kan maken. Welke ontwerper van behuizingen bekommert zich over het holle geluid dat een metalen container maakt. Hoewel, in elk geval één. De huidige door npk ontworpen TNT brievenbus is oorspronkelijk in kunststof zowel als in metaal uitgevoerd, waarbij er qua vorm geen verschil was. Er is uiteindelijk gekozen voor de wat duurdere kunststof versie. Naar verluidt vormde het blikken geluid van de metalen versie één van de argumenten.

Gelukkig krijgt het onderwerp steeds meer aandacht.

Akoestiek is aan de faculteit Bouwkunde een belangrijk onderwerp. Het blijkt, bijvoorbeeld, dat een betere akoestiek van gemeenschappelijke ruimten in verzorgingstehuizen van groot belang is voor communicatiemogelijkheden tussen bewoners. In veel gevallen is deze beneden de maat.

In Delft wordt veel onderzoek uitgevoerd aan de Faculteit Natuurkunde. Deze beleving van geluid is gepland enkele dagen vóór de “International Conference on Acoustics”. Voor dat doel zijn alle opstellingen van de onderzoeksgroep opgepoetst. Bezoekers van de Beleving van Geluid zijn derhalve nogal bevoorrecht. Hun rondleiding vormt een soort generale repetitie van het internationale congres.

